

ע"פ 4521/12 - ח.ס. נגד מדינת ישראל

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 4521/12

לפני: כבוד המשנה לנשיא מ' נאור
כבוד השופט י' דנציגר
כבוד השופט צ' זילברטל

המערער: ח.ס.

נגד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בתל אביב-
יפו בת"פ 43215-09-11 במאוחד עם ת"פ
17613-06-11 שניתן ביום 24.4.2012 על ידי כב' סגן
הנשיאה דר' ע' מודריק

תאריך הישיבה: כ"ו באייר התשע"ד (26.05.14)

בשם המערער: עו"ד ניל סיימון
בשם המשיבה: עו"ד מורן פולמן
בשם שרות המבחן: הגב' ברכה וייס

פסק-דין

השופט צ' זילברטל:

1. ערעור על גזר דינו מיום 24.4.2012 של בית המשפט המחוזי בתל אביב-יפו (כב"ס' הנשיאה ד"ר ע' מודריק, ת"פ 43215-09-11 במאוחד עם ת"פ 17613-06-11), בגדרו נגזרו על המערער, אשר הורשע על-פי הודאתו בשמונה עבירות שוד ועבירת הפרת הוראה חוקית, עונש מאסר של תשע שנים לריצוי בפועל לצד עונשים נלווים נוספים.

רקע

2. בשישה מועדים שונים בין התאריכים 23.5.2011 ל-7.6.2011 נכנס המערער לסניפי בנק ברחבי העיר תל-אביב, ניגש לפקידות הדלפק והציג בפניהן פתק ובו נכתב: "זה שוד". הפקידות המבוהלות העבירו לידי את סכומי הכסף שהיו ברשותן, כאשר הסכומים נעו בין 2,750 ש"ח לבין 27,650 ש"ח. ביום 7.6.2011, לאחר אירוע השוד השישי, נעצר המערער על-ידי שוטרים שהציבו מארב בסמוך לסניף הבנק אותו הוא שדד. המערער הודה מיד בששת מעשי השוד והוא בפני שופט לשם הארכת מעצרו. בחלוף מספר שבועות הורה בית המשפט המחוזי על שחרורו לחלופת מעצר שכללה מעצר בית מלא במסגרת הקהילה הטיפולית "הדרך". בכך לא תמו מעללי המערער. ביום 12.9.2011 עזב המערער את הקהילה הטיפולית ובשלושת הימים העוקבים לעזיבתו ביצע שני מעשי שוד נוספים, האחד בסניף בנק בחולון והשני בסניף בנק בתל-אביב, כאשר הוא משלשל לכיסו סכומי כסף שהגיעו כדי למעלה מ-30,000 ש"ח. לאחר מכן נעצר המערער פעם נוספת, ושוב הודה מיד גם בביצוע שני מעשי השוד האמורים. בשל האמור הורשע המערער בגין שמונה מעשי שוד בעבירה לפי סעיף 402(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: החוק), ובעבירת הפרת הוראה חוקית לפי סעיף 287(א) לחוק.

3. ביום 24.4.2012 גזר בית המשפט המחוזי את עונשו של המערער. עובר למתן גזר הדין הוגש לבית המשפט המחוזי תסקיר מבחן אודות המערער, ממנו עלה כי המערער, בן 37 נשוי ואב לשלושה, סובל מהתמכרות להימורים וממצוקות רגשיות וכלכליות, ונזקק לטיפול נפשי על מנת למנוע ניסיונות אובדניים. עוד עלה מהתסקיר, כי המערער אינו מודע לחומרת מצבו, אינו מגלה מוטיבציה לקבלת טיפול וגמילה מבעיית ההימורים, ונשקף ממנו סיכון להמשך התנהגות עבריינית. בית המשפט המחוזי דחה את טענת המערער כי עברו הפלילי "נקי" וציין כי העובדה שהמערער לא הורשע בעבר בפלילים נבעה מכך שניתנה לו הזדמנות לעבור תהליך גמילה ושיקום לאחר ששת מעשי השוד הראשונים (הזדמנות אשר לא נוצלה על-ידי). כמו כן נדחו טענות המערער כי מעשיו בוצעו על רקע חובות לאנשי העולם התחתון, בנימוק שאין לכך גיבוי בעובדות ובראיות. בהתחשב במכלול השיקולים גזר בית המשפט המחוזי את עונשו של המערער כדלקמן: בגין שמונה עבירות השוד - תשע שנות מאסר בפועל, ושנתיים מאסר על תנאי, כשהתנאי הוא שהמערער לא יעבור עבירות רכוש או אלימות או איום באלימות מסוג פשע למשך שלוש שנים מתום מאסרו. בגין עבירת הפרת הוראה חוקית - חודשיים מאסר בפועל (שירוצו בחופף לעונש המאסר בגין עבירות השוד), וחודשיים מאסר על תנאי, כשהתנאי הוא שהמערער לא יעבור עבירה של הפרת הוראה חוקית למשך שלוש שנים מתום מאסרו. בנוסף נקבע כי סכום הכסף שנתפס ברשות המערער בעת מעצרו השני, 10,000 ש"ח לערך, יוחזר לסניף הבנק ממנו הוא נשדד. יובהר, כי הוראות תיקון 113 לחוק אינן חלות על המקרה דנא נוכח מועד מתן הכרעת הדין.

טענות הצדדים

4. המערער טוען כי העונש שנגזר עליו אינו הולם את חומרת מעשיו ולא ניתן במסגרת גזר הדין משקל לנסיבותיו האישיות. לשיטתו, היה מקום להתחשב בכך שהמעשים בוצעו על רקע חובותיו לאנשי העולם התחתון ואיומים שלהם

הוא היה נתון בגין אותם חובות. בנוסף נטען, כי בית המשפט המחוזי התעלם ממצבו המשפחתי והנפשי כפי שפורט בתסקיר. בהקשר זה מפרט המערער, כי בשנה האחרונה נולדה לו בת, ובסמוך לאחר מכן, נוכח מצוקה כלכלית, התדרדר מצבו הנפשי והוא אף ניסה לשים קץ לחייו. עוד הוא טוען, כי לא ניתן משקל להודאתו המיידית ולכך שחסך זמן שיפוטי, כמו גם לכך שהעבירות שבוצעו על-ידיו היו "במדרג הנמוך ביותר של עבירות השוד" ולא נלוותה להן כל אלימות. המערער הפנה לפסקי דין של בית משפט זה ושל בתי משפט מחוזיים אשר יש בהם, לשיטתו, כדי לחזק את טענתו. בדיון שנערך לפניו חזר בא-כוח המערער על עיקרי הדברים, וכן טען כי יש ליתן משקל גם לכך שלמערער אין הרשעות קודמות.

5. באת-כוח המשיבה טענה בפניו כי מעשי השוד שיוחסו למערער חמורים, ואף על פי שבית המשפט המחוזי נתן במערער אמון, הוא שב לבצע אותם תוך הפרת אותו אמון. כמו כן, לעמדתה אין מקום לייחס משקל לטענת המערער כי הוא נתון במצוקה בשל חובות לנושים בשוק האפור, שכן המערער לא תמך זאת בכל ראייה שהיא.

6. להשלמת התמונה יצוין, כי טרם הדיון הוגש תסקיר עדכני לגבי המערער, בו נאמר כי המערער מצוי במעקב פסיכיאטרי בכלא, מטופל תרופתית, מביע מוטיבציה להשתלב בקבוצה טיפולית ואף נמצא מתאים לכך. בדיון עצמו הוסיפה נציגת שירות המבחן, כי קיימת למערער נזקקות טיפולית מובהקת, ואף שהשלב הראשון לא צלח, הוא נמצא מתאים לטיפול ומיועד להשתלב בו בהמשך. דיון והכרעה

7. לא אחת נדרש בית משפט זה לעבירות כגון אלה שעבר המערער. המדובר בעבירות שאף אם אין לסווגן ברף החומרה הגבוהה מבין עבירות השוד, הן חמורות כשלעצמן ומחייבות ענישה הולמת ומאסר בפועל. היטיב לתאר זאת השופט א' רובינשטיין באחת הפרשות (ע"פ 6752/10 טטרואשוילי נ' מדינת ישראל, פס' ז' (5.4.2011)), כדלהלן:

"עבירות השוד על סוגיהן מגיעות לפתחם של בתי המשפט חדשות לבקרים, והן לובשות צורות שונות. מהן קשות ואכזריות ומהן ברמה נמוכה יותר; הצד השווה שבהן הוא הרצון להשיג כסף קל. בענייננו מדובר באדם בעל רקע נורמטיבי, אשר ניגש לסניף הבנק ובידיו פתק המורה לפקיד להעביר לו כסף; והנה, זממו עלה בידו, מבלי שיצטרך 'ללכלך את ידיו' בנשיאת נשק או באיומים קולניים. ואולם, כמובן תיאור זה אינו מלא; שכן נקל לשער את האימה האופפת את הקרבן, במקרה זה פקידת הבנק, אל מול השודד - שהרי אין היא יודעת אם יש בידיו נשק ומה כוונותיו האלימות. על כן מתחייב רף ענישה מרתיע, וככלל, מאסר בפועל ...".

לדברים דומים ראו: ע"פ 5940/13 ימין נ' מדינת ישראל, פס' ה' (7.1.2014); ע"פ 606/13 חכמן נ' מדינת ישראל, פס' 7 (11.12.2013); ע"פ 2146/13 בן דלק נ' מדינת ישראל, פס' 6 (25.7.2013).

8. אין ליתן משקל משמעותי לטענת המערער כי יש לזקוף לזכותו את מצוקתו הכספית שהובילה אותו, לכאורה, לביצוע המעשים. מעבר לכך שטענה זו לא בוססה בראיות של ממש, מובן כי מצבו הכלכלי הנטען אינו מפחית מחומרת מעשיו. יתרה מכך, "אף עצם העובדה, שמדובר בדרך שעלולה להיראות קלה ומפתה במקרים של מצוקה כלכלית,

מחייבת ענישה מרתיעה" (ע"פ 2304/11 ארליכסון נ' מדינת ישראל, פס"ו (19.1.2012) (להלן: ע"פ 2304/11)). יש לדחות את טענת המערער כי לא ניתן משקל למצבו הנפשי, לכך שהביע חרטה על המעשים, או לכך שהעבירה לא הובילה לפגיעה בנפש ואף לא היה בה פוטנציאל כזה, שכן נתונים אלו קיבלו ביטוי בגזר הדין. בצד זאת, אף שעברו הפלילי של המערער "נקי", מובן כי יש לזקוף לחובתו את העובדה כי הוא שב לסורו וביצע שני מעשי שוד נוספים גם לאחר שניתנה לו הזדמנות ממשית להשתקם ובעוד ההליך המשפטי תלוי ועומד. בכך נלווה לשני מעשי השוד האחרונים מימד חומרה מיוחד.

9. על אף כל האמור, נדמה כי עונש המאסר אשר נגזר על המערער - תשע שנות מאסר בפועל - מצדיק התערבות מסוימת מצד ערכאת הערעור. במקרים שנדונו בעבר בפני בית משפט זה, בהם דובר על מעשי שוד הדומים לענייננו, הושתו על המערערים עונשים קלים מזה שנגזר על המערער. כך למשל, בע"פ 7751/08 צסקי נ' מדינת ישראל (1.10.2009) נגזרו על המערער, אשר ביצע שמונה מעשי שוד בנסיבות מחמירות תוך שימוש בסכין ותוך כדי שחלק מהקורבנות נפצעו, שבע שנות מאסר בפועל. כמו כן, בע"פ 2304/11 הנזכר לעיל, נגזרו על המערער, בעל עבר פלילי אשר ביצע לאורך תקופה ארוכה חמש עבירות שוד ועבירת ניסיון שוד נוספת, חמש שנות מאסר בפועל. באותו אופן, בע"פ 3660/98 אלבחרי נ' מדינת ישראל (14.12.1999) הושתו על המערער, בעל עבר פלילי מכביד אשר ביצע חמש עבירות שוד בצוותא עם שודד נוסף, 46 חודשי מאסר בפועל. במקרה דנא מדובר במערער שעד למועד ביצוע העבירות, בהיותו כבן 36, לא הסתבך בפלילים. את ששת מעשי השוד הראשונים ביצע בתוך ימים ספורים, וגם אם אין מדובר באירוע אחד, ברי כי מדובר ברצף של מעשים תכופים ביותר שאינו מצביע בהכרח על אורח חיים עברייני מובהק ומתאים להתפרצות של אבדן דרך או למצוקה קשה שהמערער לא השכיל להתמודד עימה מבלי להפר חוק. אין לשכוח כי זה מאסרו הראשון של המערער, שמסכת חייו לא היתה פשוטה. אם נוסיף לכך את הממצאים הכלולים בתסקיר בנוגע לפוטנציאל השיקום של המערער במקרה דנא, הרי שנראה כי יש מקום להפחית מהעונש שהושת עליו.

10. נוכח האמור, יש מקום להקל עם המערער ולהעמיד את תקופת מאסרו בפועל על 78 חודשים. יתר חלקי גזר הדין יוותרו על כנם.

ניתן היום, א' בתמוז התשע"ד (30.6.2014).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

המשנה לנשיא